

Omställningsdirektiv

SPAK

Samverkan specialist, primärvård, ambulans och kommuner

Datum 2024-08-28	Diarienummer Diarienummer HSN 2024/8309	I samarbete med Louise Pettersson Lis Linnberg Annika Olofsson

Innehåll

1. Bakgrund.....	3
2. Omvärldsbevakning.....	3
3. Matrisens fyra kontaktvägar	3
4. Syfte och mål	4
5. Styrande faktorer.....	5
6. Region Dalarnas framtida kontaktvägar.....	5
7. Projektresurser	6
8. Tids och aktivitetsplan	6
9. Ekonomi	6
10. Referenser	7

1. Bakgrund

Den gemensamma strategin för God och Nära vård i Dalarna beskriver nedan i målbilden:

- Invånarna i Dalarna ska uppleva att vården är sammanhållen och likvärdig.
- Invånarna i Dalarna ska uppleva att vården är samordnad och därmed ges i en väl fungerande helhet.
- Invånarna ska uppleva att regionen och kommunerna tillsammans och även med andra relevanta aktörer planerar och samordnar de insatser som ska ges.
- Vården är likvärdig och jämlik utifrån att personalen arbetar olika utifrån vem individen är. Detta sker i en bra dialog och med respekt, utifrån invånarnas behov, preferenser och förmåga.
- Medarbetarna i Dalarnas kommuner och Region Dalarna ska uppleva att samverkan baseras på tillit och prestigelöshet på ett gränsöverskridande och relationsskapande sätt.

Patienterna blir allt äldre, vårdbehoven mer komplexa och utbudet av utrednings- och behandlingsalternativ allt mer specialiserade. Genom ökad samverkan mellan primärvård och specialistvård kan patienter få effektivare hjälp på rätt vårdnivå utifrån deras vårdbehov. Förutsättningarna är en snabbare informationsöverföring och säkra vårdövergångar. Hälso- och sjukvården behöver organiseras för att underlätta samverkan, både genom snabbare informationsöverföring och när det behövs snabba och säkra sömlösa övergångar för patienterna. Nya arbetssätt behövs för att ta ytterligare steg till en God och nära vård.

I en process inom Region Dalarnas arbete "Vårdplatser utifrån behov", har ett ökat behov av samverkan identifierats.

2. Omvärldsbevakning

Region Jönköpings läns modell för att skapa nya enkla kontaktvägar mellan primärvård och specialiserad vård handlar om en tydlig matris och enkla rutinbeskrivningar som regionen tagit fram som ger läkare i primärvården och den specialiserade vården möjligheten att tillsammans lösa gemensamma patientfrågor. Rutinerna lämnar utrymme för lösningar där grundinställningen är att vårdaktörerna tillsammans har ett gemensamt ansvar att hitta det som gör störst skillnad för den enskilda patienten (SKR)

Flera regioner i Sverige har nu påbörjat liknande arbeten, bland annat Sörmland och Kalmar.

3. Matrisens fyra kontaktvägar

De fyra kontaktvägarna mellan vårdaktörer bygger på hur pass angeläget patientärendet är:

- **Akutspåret**
Att lösa akuta tillstånd tillsammans, utifrån vad som är bäst för patienten. Patienten kan till exempel få komma direkt från vårdcentralen till radiologen för värdering, eller bli direktinlagd på en avdelning, i stället för att hamna på akuten.
- **Det halvakuta spåret**
Primärvården kan alltid nå den specialiserade vården under vardagar. Handlar patientärendet

exempelvis om hjärtproblem, kan primärvårdsläkaren direkt få tag på en kardiologkonsult för rådgivning, i stället för att skriva en remiss.

- **Multidisciplinär konferens**

För patienter med komplicerad problematik. Vilken läkare som helst kan "dra i snöret", när tidigare instanser för patienten inte har gett resultat. Berörda specialister, patient och närstående kallas till ett digitalt möte för att gemensamt komma fram till vilka åtgärder som blir bäst för patienten.

- **Tillgänglig primärvård**

Ger ambulanssjukvården direkt hjälp vid akuta allmänna medicinska frågor så att patienten hamnar på rätt vårdinstans. Spåret innebär också att sjukhusläkare alltid kan få kontakt med primärvårdsläkare på en viss vårdcentral.

4. Syfte och mål

Syfte

Huvudsyftet är att, med patientens bästa i fokus, skapa en snabbare och effektivare samverkan mellan primärvård, specialiserad vård, ambulans och kommuner genom att:

- Tillse att patienterna är välutredda och välbehandlade *så långt som möjligt inom primärvårdens ramar*. Primärvården, både regional och kommunal, är basen i sjukvården.
- Hjälpa den välutredda och välbehandlade patienten där primärvården inte längre är rätt eller tillräcklig vårdinstans till nästa vårdinstans (den specialiserade vårdens mottagningar eller inneliggande vård) så effektivt och smidigt som möjligt med minimal väntan och minimala risker (såväl i akutspår som elektivt spår).
- På ett säkert och effektivt sätt hjälpa den välutredda och välbehandlade patienten från den specialiserade vården tillbaka till den regionala eller kommunala primärvården, den kommunala omsorgen eller det egna hemmet, när den specialiserade vården inte längre är rätt vårdinstans.
- Tydliga och överenskomna direktiv angående vårdnivå ger ambulanssjukvården bättre stöd i val av vårdnivå.

Mål

Mätbara mål

- Minska antalet remisser från primärvård till specialistvård
- Ökat antal telefonsamtal läkare emellan
- Öka antalet direktinläggningar
- Minskade besök till akuten
- Minskat antal vårdtillfällen
- Ökat antal slutbehandlingar/vårdnivåstyrningar direkt från ambulans
- Tydligt se att samverkan fungerar och blir bättre
- Förståelsen för varandras arbete ökar

5. Styrande faktorer

Styrande dokument

Styrande dokument som beskriver gränsdragning mellan primärvård och specialistvård behövs. Dokumenten kan till största delen inte tas fram utifrån diagnos, utan bör spegla "vad är bäst för patienten i detta läge" och därmed behöver de vara mycket generella. I vissa fall kan diagnosspecifika gränsdragningsdokument användas. Dessa dokument måste tas fram i samverkan mellan primärvård och specialistvård.

Styrdokument såsom riktlinjer, överenskommelser och avtal etc finns redan i Region Dalarna mellan primärvård, specialiserad vård, ambulans och kommuner i ett större antal. Dessa dokument behöver identifieras och revideras för fortsatt framtida användning. Arbetet med revidering kommer att initialt utföras parallellt med projektet.

Omställningen till en God och nära vård med primärvården som nav

Regeringens uppdrag till regioner och kommuner att skapa ett nytt sätt att arbeta med hälsa, vård och omsorg. Utvecklingen innebär inte någon ny organisationsform eller vårdnivå. Nära vård är heller inte en ny benämning på dagens primärvård. Omställningen handlar om ett förhållningssätt som avser en mer personcentrerad hälso- och sjukvård där samarbetet och samverkan mellan regioner och kommuner är central. Målet med omställningen är att patienten får en god, nära och samordnad vård som stärker hälsan. (Regeringsbeslut S2023/03334)

Vårdplatsarbetet

Det behövs en fungerande samverkan, så varje person kan få en personcentrerad och sammanhängande vård, på rätt plats i vårdssystemet. Därmed krävs att hälso- och sjukvården kan arbeta parallellt med att öka antalet vårdplatser på sjukhus och med att bygga ut såväl den regionala som den kommunala primärvården. Regeringen har via Socialstyrelsen föreslagit en nationell plan för att minska bristen på vårdplatser i landets regioner (Regeringsbeslut S2024/01058).

Ekonomi

Region Dalarna ska ha en långsiktigt hållbar ekonomi. Vi behöver arbeta med utveckling, omställning och prioritering inom våra verksamheter och anpassa verksamhetens resursutnyttjande (Ett hållbart Dalarna med utvecklingskraft i länets alla delar. Regionplan, budget och finansplan 2024-2026, Region Dalarna).

6. Region Dalarnas framtida kontaktvägar

- **Akutspåret**

Att lösa akuta tillstånd tillsammans, utifrån vad som är bäst för patienten. Patienten kan till exempel få komma direkt från vårdcentralen till radiologen för värdering, eller bli direktinlagd på en avdelning, i stället för att hamna på akuten.

- **Det halvakuta spåret**

Primärvården kan alltid nå den specialiserade vården under vardagar. Handlar patientärendet exempelvis om specifika problem, kan primärvårdsläkaren direkt få tag på en specialistkonsult för rådgivning, i stället för att skriva en remiss.

- **Multidisciplinär konferens**

För patienter med komplicerad problematik. Vilken läkare som helst kan "dra i snöret", när tidigare insatser för patienten inte har gett resultat. Berörda specialister, patient och

närstående kallas till ett digitalt möte för att gemensamt komma fram till vilka åtgärder som blir bäst för patienten.

- **Tillgänglig primärvård**

Ger ambulanssjukvården och den kommunala primärvården direkt hjälp vid akuta allmänna medicinska frågor så att patienten hamnar på rätt vårdinstans. Spåret innebär också att sjukhusläkare alltid kan få kontakt med primärvårdsläkare på en viss vårdcentral.

- **Kontaktuppgifter för länets sjukvård och omsorg**

Listor med telefonnummer till länets sjukvård och omsorg, som är lätt tillgängliga.

Delar av ovanstående finns redan idag. Dessa delar skall fortsätta med ökad följsamhet och minskad variation samt införlivas i detta omställningsarbete.

7. Resurser

För att få genomslagskraft i förändringen så ser vi att det behöver finnas en *läkare* som är ansiktet utåt för förändringen.

Omställningsledare/läkare 100% (kan vara två personer á 50%)

Hålla ihop hela projektet och vara ansiktet utåt.

Processledare/utvecklingsledare

För arbete med workshops, arbetsgruppsmöten och framdrift i projektet.

Styrgrupp

Konstellation med lämpligt beslutsmandat, exempelvis styrgrupp för vårdplatsarbetet.

Referensgrupp

Läkare och andra nyckelpersoner i primärvård, den specialiserade vården, ambulans samt alla kommuner.

Arbetsgrupper

Läkare och andra nyckelpersoner i primärvård, den specialiserade vården, ambulans samt alla kommuner.

Kommunikatör

Bygger upp och skapar stöd som exempelvis kontaktvägar och medverkar under projektet med kunskap att vägleda vad som är möjligt att skapa.

Analytiker

Uppbyggnad av underlag för uppföljning på utvalda specifika variabler.

8. Tids och aktivitetsplan

Start omgående men senast januari 2025.

9. Ekonomi

Kostnader för resurser omtälningsledare/läkare samt processledare/utvecklingsledare

10. Referenser

Regeringen.se [Överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner om god och nära vård 2024 – En personcentrerad och patientsäker hälso- och sjukvård med primärvården som nav.](#)

Regeringen.se [Uppdrag att bidra till att stärka samt följa upp tillgängligheten och vårdkapaciteten på regional och nationell nivå.](#)

Skr.se [Ökad samverkan mellan primärvård och specialistvård – omställningen Nära vård](#)
[Länsgemensam strategi med målbild och färdplan för God och nära vård i Dalarna 2022-2030](#)
[Ett hållbart Dalarna med utvecklingskraft i länets alla delar. Regionplan, budget och finansplan 2024-2026.](#)